

КУЛЬТУРНІ РЕФЛЕКСІЇ У ПРОЄКТІ «ВЛАСНІ НАЗВИ»: ОНЛАЙН-ІНТЕРВ'Ю МИРОСЛАВИ БАРЧУК

Звернення журналістики до питань культури й мистецтва пов'язане з особливостями культурно-історичного процесу. Від початку повномасштабної агресії Російської Федерації цей процес супроводжується значними економічними й політичними проблемами: знищенням та викраденням пам'яток культури, ускладненням роботи закладів культури, недостатністю фінансування тощо. Та й загалом мистецька та культурна тематика висвітлюються у ЗМІ за залишковим принципом. Проте в останні роки спостерігається підвищення інтересу українського суспільства до власного культурного продукту.

Масмедіа в таких обставинах покликані виконувати просвітницьку функцію, інформувати споживачів про події в царині культури й мистецтва, піднімати проблеми, пов'язані з цією сферою діяльності. «Культуру своєї країни потрібно завжди розшифровувати, хтось має бути її терплячим хронікером. А бути такими спостерігачами й розповідати світові про те, що відбувається в культурі, найкраще зможуть журналісти», – зазначає А. Пилипенко [3].

«Власні назви» – це проєкт Українського ПЕН (за підтримки Шведського ПЕН), «серія коротких розмов з інтелектуалами, лідерами суспільної думки, письменниками, митцями, релігійними діячами, правозахисниками. Це експертний погляд, точка зору, відповідь на конкретні, актуальні питання. Особиста оптика гостей програми щодо подій сьогодення» [2]. Мирослава Барчук розмовляє з українськими інтелектуалами про те, які виклики постали перед митцями в часи війни; як розвиваються література, кіно; як функціонують музеї; які перспективи просування українського культурного продукту на світовому ринку тощо.

Проєкт стартував 15 червня 2022 року в онлайн-форматі, трансляції здійснювалися щосереди о 19.00; а вже 12 листопада 2023 року відбулася прем'єра телевізійної програми «Власні назви з Мирославою Барчук» на каналі Еспreso. Випуски поширюються також через фейсбук-сторінку та ютуб-канал Українського ПЕН; із друкованою версією можна ознайомитися на сторінках видання «Лівий берег».

Протягом перших 1,5 року розмови відбувалися у форматі онлайн-інтерв'ю – це дало змогу створити якісний продукт з відносно невеликими бюджетними витратами. Мета проєкту – привернення уваги громадськості до суспільно важливих тем: історії та сьогодення української культури, її

інтеграції в європейську та світову культуру, зміни сприйняття українського мистецтва за кордоном після повномасштабного вторгнення та інші. Мирослава Барчук під час онлайн-інтерв'ю піднімала актуальні для української аудиторії питання. Найбільше уваги приділялося таким темам:

- розвінчування міфу про «велику російську культуру» (наприклад, бесіди з літературознавцем Ростиславом Семківим (««Текстуальна імперія і її трубадури»: як розвіяти чари російської літератури»), письменницею Вірою Агеєвою («Булгаков і його «Город»: Київ чи імперський міф?»), журналістом Юрієм Макаровим («Міф про «велику культуру», його творці і герої»));
- культура і війна (наприклад, розмови з філософами Мирославом Мариновичем («31 рік Незалежності: відкладена війна») та Тарасом Лютим («Буча й Ірпінь: ексцес чи закономірність?»), журналісткою та есеїсткою Тетяною Огарковою («Російський сюртероризм як ознака безсилля»)).

Окремі випуски присвячені проблемам, які постають перед українською культурою протягом останніх місяців. Наприклад, директор Національного музею Революції Гідності Ігор Пошивайло розповідає про знищення сотень українських музеїв та необхідність рятувати культурну спадщину (випуск «Ракетні удари по культурі»); кінодослідник Іван Козленко викриває корупційні схеми, пов'язані з реорганізацією Довженко-Центру (випуск «Довженко-Центр: реорганізація чи рейдерська атака?»); журналіст і військовий ЗСУ Дмитро Крапивенко розмірковує про роль медійників на війні (випуск «Медійники на війні: як повернутися з армії у професію?»).

Структура бесід чітко визначена. Кожне з інтерв'ю починається та закінчується авторськими рефлексіями, що створює ефект репортажності. Перш ніж поставити питання, ведуча окреслює контекст певного відтинку розмови.

Питання оригінальні, часто формулюються не за, а всупереч законам інтерв'ювання – наприклад, Мирослава Барчук часто використовує конструкції на кшталт «Чи можете ви пояснити?..». Такі питання у класичному інтерв'ю передбачають однозначну відповідь, однак ведуча спілкується з фахівцями, яких не потрібно «розігрівати» перед розмовою, тому відповіді навіть на закриті питання завжди є повними. Поведінка ведучої свідчить про те, що для неї головне – не поставити питання, а отримати вичерпну відповідь. Мирослава Барчук не перетворює розмову на дебати, робить паузу після питання, висловлює зацікавленість до співрозмовника.

Онлайн-проект «Власні назви» є професійним журналістським майданчиком для обговорення актуальних тем, пов'язаних з українським культурним простором. Такі програми необхідно започатковувати задля просвітництва суспільства й поширення нашої культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Власні назви. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://lb.ua/theme/vlasni_nazvy (дата звернення: 30.03.2014). – Назва з екрану.
2. PENUkraine. Власні назви. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://pen.org.ua/vlasni-nazvi> (дата звернення: 30.03.2014). – Назва з екрану.
3. Пилипенко А. Контент літературного журналу: принципи моделювання [Електронний ресурс] / Анна Пилипенко // Вісник Книжкової палати. – 2012. – № 2. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/%20portal/%20soc_gum%20/vkp/2012_2/st